

Interventie NJV 1988 over gegevensbescherming in het strafrecht

Groenhuijsen, M.S.

Published in:
Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging II

Publication date:
1988

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Groenhuijsen, M. S. (1988). Interventie NJV 1988 over gegevensbescherming in het strafrecht. *Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging II*, 118(2), 21-23.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Prof. mr. M.S. Groenhuisen

Mijnheer de voorzitter,

1. Ik zou graag enkele opmerkingen maken bij het preadvies van mw. Vellinga-Schootstra over de materieel-strafrechtelijke problemen inzake gegevensbescherming. In haar beschouwing staat o.a. de vraag centraal of 'gegevens' al dan niet mogen worden gerekend onder de wettelijke term 'enig goed' in uiteenlopende strafbepalingen. Mevrouw Vellinga beantwoordt die vraag in hoofdzaak bevestigend. Haar betoog is nuchter, zakelijk, niet zelden humoristisch en vanuit technisch-juridisch oogpunt zondermeer knap te noemen. Waarschijnlijk is het verstandig dat zij rechtstheoretische achtergrondproblemen bij de opgeworpen kwesties onbesproken heeft gelaten. Abstracte bespiegelingen over de verhouding tussen de wetgever en de strafrechter zijn bijvoorbeeld niet in het preadvies te vinden. Toch is die verhouding uiteraard van groot belang voor de discussie over de aangesneden onderwerpen. Daarom zou ik vanuit dit gezichtspunt enkele vragen aan de schrijfster willen stellen, aangezien dit haar standpunt over de reikwijdte van de strafrechtelijke rechtshandhaving zou kunnen verduidelijken.

2. Taverne zou zich niet alleen omdraaien in zijn graf, nee, hij zou waarschijnlijk een klein vreugdedansje maken als hij dit preadvies kon lezen. Mevrouw Vellinga is het met de befaamde raadsheer/annotator in grote lijnen eens dat iets wat alles van diefstal heeft onder art. 310 Sr dient te vallen, zeker wanneer de dader moest beseffen dat zijn handeling ethisch laakbaar c.q. onrechtmatig c.q. strafbaar was (m.n. p. 154-155). Waar het mij nu om gaat is dat ter ondersteuning van deze visie herhaaldelijk een beroep wordt gedaan op eerdere rechterlijke uitspraken (zie o.a. p. 153 en p. 168). Het bekende Electriciteits-arrest bijvoorbeeld bevat overwegingen die volop ruimte laten om thans een computergegeven als een 'goed' in de zin van de wet te beschouwen, aldus de schrijfster. Mijn vraag is nu of deze werkwijze niet het risico inhoudt dat we op een hellend vlak terecht komen. M.a.w.: wordt op deze manier niet een rechtvaardiging geboden voor het stap voor stap verder afstand nemen van de tekst van de wet, zodat op den duur toepassingen mogelijk zijn die nauwelijks meer enige relatie onderhouden met de bijzondere bestanddelen in de wettelijke delictsomschrijving? Het Electriciteits-arrest is jarenlang in de literatuur aangemerkt als een grensgeval, als een rechterlijke beslissing die tenminste op de rand ligt van de verboden analogische wettoepassing. In de actuele gedachtenwisseling over de bescherming van computergegevens lijkt dit arrest evenwel ineens als een onproblematisch uitgangspunt te worden aanvaard: de enige echte vraag lijkt nu te zijn of we nog iets verder mogen gaan (door enige ongelukkige of onduidelijke beperkende

overwegingen te laten vallen of weg te interpreteren). Maar zijn we dan al niet stilzwijgend een stap te ver gegaan?

3. Mijn tweede vraag betreft het betoog van de schrijfster over de wegnemingshandeling in relatie tot het kopiëren van beschermde gegevens (zie m.n. p. 169-173). Mw. Vellinga poneert eerst dat dit kopiëren 'door veel leken' als een geval van diefstal wordt gezien, en dat een ander standpunt als 'juristerij' zou worden beschouwd: '. . . voor de gewone burger kon het wel eens niet zo verwarrend zijn. "Wegnemen" zou in de eerste plaats wel eens kunnen worden gezien als "pikken", als "jatten". Daarvoor is bepalend dat de "boef" zich de beschikking heeft verschaft over iets dat hem niet toebehoort. Of het "gejatte" ook nog in bezit blijft van de bestolene zou wel eens van ondergeschikt belang kunnen zijn.' Even later formuleert de preadviseur de eis dat een handeling moet zijn verricht 'die – populair gezegd – als "gappen" is te bestempelen.'. Een eerste bezwaar tegen deze voorstelling van zaken is dat het nogal losse gebruik van termen als 'pikken', 'jatten' en 'gappen' weinig opheldering geeft over het minstens zo precieze begrip 'wegnemen'. Een tweede probleem is gelegen in het feit dat de genoemde populaire woorden minstens in gelijke mate kunnen gelden als leken-aanduidingen voor de *gehele delictsomschrijving* van diefstal. De grenzen van de strafbaarheid naar materieel recht behoren m.i. niet op deze wijze te worden bepaald met een nogal speculatieve verwijzing naar wat leken volgens sommige auteurs strafwaardig vinden. Wanneer mevrouw Vellinga vervolgens een zekere duurzaamheid of fixering als vereiste bepleit om van wegneming te spreken (p. 171), zou ik daarmee zeker willen instemmen, maar blijkt tevens het arbitraire karakter van de afbakening van het delict diefstal, hetgeen een expliciete keuze door de wetgever méér dan rechtvaardigt.

4. De preadviseur oordeelt het 'denkbaar' dat het bestanddeel wegnemen door de wetgever wordt vervangen door een ander begrip, bijvoorbeeld het 'onder zich nemen' (p. 172). Er is dunkt mij veel voor te zeggen dat dit niet alleen denkbaar, maar zelfs uitgesproken wenselijk is; dan kunnen direct allerlei andere dubia tot een oplossing worden gebracht. Uiteraard berust ieder standpunt in discussies als deze op een bepaalde visie omtrent de onderlinge verhouding tussen de wetgever en de strafrechter. Dat is ook het geval in het proefschrift van mw. Cornelia Frida Katz uit 1916. Mw. Vellinga citeert met instemming de passage waarin de argumenten worden ontwikkeld om elektrische energie als een goed in de zin van de wet aan te merken, en stelt – m.i. terecht – vast dat deze argumenten 'wonderwel' passen in het actuele debat inzake de strafrechtelijke bescherming van gegevens (p. 152). Maar waarom vermeldt de preadviseur niet dat mevrouw Katz aan het eind van haar proefschrift (p. 189) wel degelijk aanbeveelt om een nieuwe, interpreta-

tieve wet te maken om de bescherming van energie uitdrukkelijk te regelen? Dit lijkt mij van belang, zo goed als ook niet voorbij kan worden gegaan aan de omstandigheid of er reeds wetgevende initiatieven zijn ontplooid danwel met een overzienbare inspanning kunnen worden ontplooid. Ook deze kwestie speelt zowel in de discussie t.a.v. het Electriciteits-arrest als thans t.a.v. de 'gegevens' een rol van betekenis. Met andere woorden: zouden we niet als een soort methodisch principe moeten aanvaarden dat in geval van redelijke twijfel omtrent de vraag of er 'bijna analogische' interpretatie nodig is om een probleem op te lossen, steeds die oplossing aan de *wetgever* moet worden overgelaten? En zou dit niet *a fortiori* moeten gelden indien er reeds wetgevende initiatieven zijn ontplooid?

5. Op p. 173 van het preadvies wordt geopperd dat met wetgeving zuiniger kan worden omgesprongen dan in het rapport 'Informatietechniek en strafrecht' is voorgesteld; de schrijfster zegt dat veel meer voor de hand liggend is de regulering van het strafrechtelijk optreden te zoeken in het vervolgingsbeleid. Op een inderdaad *badinerende toon* (p. 175) worden allerlei onnozele gevallen van 'diefstal' als het kopiëren van een regel uit een Sinterklaasgedichtje gebagatelliseerd omdat geen zinnig denkende officier dan ooit een vervolging zou instellen. Eerder in het preadvies (p. 153) wordt bijv. ook het beruchte Italiaanse vonnis inzake diefstal van genetische energie nogal luchtig genoemd – niet besproken – en wordt Taverne wederom met instemming geciteerd die de mogelijkheid van diefstal van trekkracht van een paard afdoet als een 'studeerkamerconsequentie' (p. 155). *Ligt het allemaal inderdaad zo simpel? Worden er in de door mevrouw Vellinga bepleitte interpretatie van het begrip 'goed' (en 'wegnemen') inderdaad alleen bagatellen onder het bereik van de strafwet gebracht, die iedere normale officier zal separeren? Ik geloof er niets van. Wat aanvankelijk een studeerkamerconsequentie lijkt te zijn, kan korte tijd later een niet onaanzienlijk maatschappelijk probleem vormen dat wel degelijk door het OM aan de rechter wordt voorgelegd. De strafrechter kan dan wegens de verwantschap met eerdere precedentes (elektrische energie, computergegevens, . . .) concluderen tot strafbaarheid. Dit is volgens mij niet de juiste manier van werken in strafrechtelijke aangelegenheden. Beter is het om ernst te blijven maken met het stelsel van delictsomschrijvingen en bijzondere bestanddelen daarvan. Ontstaat er een localiseerbaar probleem voor een grote en belangrijke groep van strafwaardige gevallen, dan verdient het de voorkeur om de wetgever een oplossing te vragen. Een beroep op de rechter zou diens gezag kunnen overspannen en kan aannemelijke staatkundige verhoudingen verstoren.*